

Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye ekonomisi için stratejik öneme sahip olan tekstil sektörü, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde ve bilhassa Diyarbakır'da büyük bir potansiyel taşımaya rağmen ciddi bir krizle karşı karşıyadır.

Bir yandan enerji, hammadde ve işçilik gibi temel girdi maliyetlerinde yaşanan ciddi artışlar; öte yandan ihracat pazarlarında rekabet gücünün önemli ölçüde kaybedilmesi, yerli tekstil sanayisini Türkiye genelinde olduğu gibi Diyarbakır'da da zor duruma sokmuştur. Mısır, Bangladeş ve Fas gibi ülkelerdeki düşük maliyet ve buna bağlı ucuz üretim avantajı, Türkiye'nin uluslararası pazarlardaki yerini zayıflatmıştır. Diğer yandan, Türkiye'nin giderek artan iç ve dış borcu yurtdışından sıcak para teminini mecbur kılmakta, izlenen yüksek faiz-düşük kur politikası ise genel sermayenin önemli ölçüde rantla geri dönüşüne yol açmaktadır. Aylık ortalama 5 milyar doları bulan faiz harcamaları ve bununla eş zamanlı uygulanan düşük kur politikası, yerli sanayicinin rekabet gücünü önemli ölçüde ortadan kaldırmaktadır. Artan girdi maliyetleri ile düşük döviz geliri, ihracatçı açısından sürdürülemez bir tablo yaratmakta; sektör adeta çıkmaza sürüklenmektedir.

Bu süreçte, Türkiye genelinde tekstil sektöründe hem ciddi iş gücü kayıpları yaşanmakta hem de birçok işletme kapanmaktadır. Son 4 yıl içerisinde yerli tekstil sanayi başta Mısır olmak üzere yurtdışına taşınmış ve üreticilerimiz acımasız bir rekabetin içine itilmiştir. Bu durum, Türkiye'de yaklaşık 300 bin kişilik bir istihdam kaybına, Mısır'da ise 100 bin kişilik yeni bir istihdam alanının oluşmasına neden olmuştur. Hâlihazırda Türkiye'den Mısır'a taşınan tekstil fabrikaları üretim altyapımızın elden çıkmasına yol açmaktadır. Bu tablo giderek artan işsizlik, sosyal huzursuzluk, ekonomik güvensizlik ve dış ticaret açığı gibi yapısal sorunları da beraberinde getirmektedir.

Bu çerçevede, Diyarbakır başta olmak üzere Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ndeki illerde tekstil sektörünün mevcut durumu, karşılaştığı yapısal ve sektörel sorunlar, çözüm önerileri, devlet desteklerinin etkinliği, yatırım ortamının iyileştirilmesi, sektöre yönelik uzun vadeli kalkınma politikalarının oluşturulması, rekabet gücünün artırılması ve beraberinde istihdam imkânlarının geliştirilmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması hususunda gereğini arz ederim.

Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye ekonomisinin temel direklerinden biri olan tekstil ve hazır giyim sanayii, yarattığı istihdam olanakları, ihracat gelirlerine olan katkısı ve üretimdeki katma değeri ile ülkemiz için vazgeçilmez bir stratejik öneme sahiptir. Bu önem doğrultusunda, son yıllarda uygulanan teşvik politikalarıyla özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, tekstil yatırımları için bir cazibe merkezi haline getirilmeye çalışılmıştır. Bölgenin sahip olduğu genç ve dinamik nüfus potansiyeli, emek-yoğun bir sektör olan tekstil için önemli bir avantaj sunmakta ve bölgesel kalkınma hedeflerine ulaşmada kilit bir rol oynamaktadır.

Diyarbakır, sahip olduğu genç nüfus, stratejik konumu ve son yıllarda yapılan yatırımlarla Türkiye'nin tekstil üretiminde önemli bir merkez olma yolunda büyük bir potansiyel taşımaktadır. Kurulan Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi ile binlerce kişiye istihdam kapısı aralayan ve bölge ekonomisine can suyu olan şehir, ne yazık ki bugün bu potansiyelin çok gerisinde kalmıştır. Artan maliyetler, uluslararası rekabette yaşanan zorluklar ve ekonomik dalgalanmalar nedeniyle pek çok fabrikanın kepenk indirdiği, üretimin durma noktasına geldiği bir dönemden geçilmektedir.

Örneğin, Diyarbakır Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nde yer alan 74 fabrikanın 30'u kapanmış, faaliyetine devam edenler ise üretim kapasitelerini önemli ölçüde azaltmıştır. İl genelinde tekstil ve hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren 430 işletmeden 100'den fazlasının kapandığı, son dönemde ise yaklaşık 10 bin kişinin işini kaybettiği ifade edilmektedir.

Son iki yılda, asgari ücrette ve politika faizinde %250'nin üzerinde artış yaşanırken; enflasyonun %140, döviz kurunun ise %100 civarında arttığı yetkililer tarafından ifade edilmektedir. Bu koşullarda ihracatçının artan girdi maliyetleriyle başa çıkması ve küresel pazarda rekabet edebilmesi mümkün değildir. Nitekim Diyarbakır'a 30 milyon dolarlık yatırım ile kurulan bir fabrika, sadece birkaç yıl içinde faaliyetini sonlandırarak 2024 Ağustos ayında Rusya'ya taşınmıştır. Bu örnek, izlenen düşük kur-yüksek faiz politikasının yabancı yatırımcıyı teşvik ederken, yerli sanayiciyi iflasa sürüklediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Bir zamanlar sektörün parlayan yıldızı olarak görülen Diyarbakır'daki bu duraklama, sadece ekonomik bir kayıp değil, aynı zamanda büyük bir fırsatın değerlendirilemediğinin de göstergesidir. Bu nedenle, mevcut sorunların hızla aşılaraq sektörün yeniden canlandırılması ve sahip olduğu gerçek potansiyele ulaşabilmesi için kapsamlı geliştirme ve iyileştirme çalışmalarının yapılması acil bir zorunluluktur.

Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

Dolayısıyla son dönemde yaşanan küresel ekonomik çalkantılar, öngörülemeyen maliyet artışları ve uluslararası pazarlardaki çetin rekabet koşulları, büyük umutlarla kurulan bu yapıyı temelden sarsmaktadır. Özellikle artan enerji, işçilik ve hammadde maliyetleri, bölgedeki üreticilerin rekabet gücünü zayıflatmış, bu durum firmaları ayakta kalma mücadelesine itmiştir.

Bölgedeki üreticiler, fason üretimde Mısır, Fas ve Bangladeş gibi daha düşük maliyetli ülkelerle rekabet edemez hale gelmiş, bu da uluslararası markaların siparişlerini başka coğrafyalara kaydırmasına yol açmıştır. Bu durum, yalnızca bir ekonomik gerileme değil, aynı zamanda bölgesel kalkınma adına atılan önemli bir adımın sektöre uğraması ve sosyal dengelerin bozulması riskini de beraberinde getirmektedir.

Yine diğer taraftan tekstil sektörünün en kritik hammaddelerinden biri olan pamuğun üretiminde de ciddi bir kriz yaşanmaktadır. Sulama, gübre, ilaçlama ve mazot gibi temel tarımsal girdilerin maliyetlerinde yaşanan keskin artışlar, özellikle bölgede pamuk ekim alanlarının daralmasına yol açmıştır. Bu durum, pamuk üretiminde ciddi bir düşüşe ve sektörel krize yol açmıştır. Dünyanın en kaliteli pamuklarının üretildiği bölgelerden biri olan Diyarbakır'da, üretimde yaşanan bu gerileme, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere birçok ülkeden pamuk ithalatı yapılmasını zorunlu kılmış; bu da Türkiye'yi giderek artan biçimde ithalata bağımlı hâle getirmiştir. Böylece pamuk sektörü, yüksek maliyetler ve düşük üretim nedeniyle dışa bağımlı bir yapıya sürüklenmiştir.

Dolayısıyla Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da tekstil sektörünün potansiyelinin tam anlamıyla açığa çıkarılamadığı ve mevcut kazanımların dahi kaybedilme tehlikesiyle yüzleştiği açıktır. Sektörün bu darboğazdan çıkarak daha ileri bir seviyeye taşınması, yalnızca mevcut sorunlara anlık çözümler bulmakla değil, aynı zamanda markalaşmayı, katma değerli üretimi ve teknolojik yenilenmeyi hedefleyen kapsamlı ve uzun vadeli bir stratejinin hayata geçirilmesiyle mümkün olacaktır. Bu nedenle, sektörün daha da geliştirilmesi ve iyileştirilmesi bir tercih değil hem bölgesel hem de ulusal kalkınma için bir zorunluluktur.

Yukarıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki ve özellikle Diyarbakır'daki tekstil sektörünün sorunlarının tespit edilerek, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını gerekmektedir.